

Sygn. akt V S 7/19

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucjan Modrzyk

Sędziowie: SA Wiesława Namirska (spr.)

SA Grzegorz Stojek

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2019 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skarg L. J., A. S. i K. S.

przy udziale Prezesa Sądu Okręgowego w (...)

o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Rejonowym w (...)o sygn. akt V GC 728/15 oraz przed Sądem Okręgowym w (...)o sygn. akt XIX Ga 1056/17 na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 roku, poz.75)

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w (...)w sprawie o sygn.akt V GC 728/15, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w (...) kwoty po 2.000 zł (dwa tysiące złotych);
3. oddalić skargi w pozostałym zakresie;
4. zwrócić każdemu ze skarżących kwoty po 200 (dwieście) złotych uiszczone tytułem opłaty od skarg.

SSA Wiesława Namirska SSA Lucjan Modrzyk SSA Grzegorz Stojek

Sygn. akt V S 7/19

UZASADNIENIE

L. J., A. S. i K. S. w skargach na przewlekłość postępowania, o którym mowa poniżej wnieśli o :

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się pod sygnaturą akt V GC 728/15 Sądu Rejonowego w (...)oraz sygnaturą XIX Ga 1056/17 Sądu Okręgowego w (...),
2. zasądzenia na rzecz każdego ze skarżących od Skarbu Państwa kwoty po 10.000 zł za okres zwłoki w czynnościach w trybie przepisu art.12 ust.4 ww. ustawy,
3. zasądzenia na rzecz każdego ze skarżących kosztów niniejszego postępowania.

W uzasadnieniu skarg podniesiono, że przewlekłość postępowania wystąpiła przede wszystkim wskutek bezskutecznego upływu półtorarocznego terminu liczonego od dnia wniesienia apelacji, wskutek którego apelacja nie

została rozpoznana. Skarżący podnieśli, że w dniu 7 marca 2017 r. wnieśli apelację od wyroku Sądu Rejonowego w (...) z dnia 31 stycznia 2017 r. wydanego w sprawie V GC 728/15, natomiast akta sprawy z apelacją zostały przesłane do Sądu Okręgowego w (...) dopiero w dniu 2 października 2017 r. Dalej skarżący wskazali, że termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony dopiero na dzień 8 listopada 2018 r., a następnie został odwołany bez wskazania nowej daty rozpoznania apelacji skarżących.

Prezes Sądu Okręgowego w (...)w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie, podnosząc że działania Sądu nie noszą znamion przewlekłości postępowania. Przedstawiono argumentację dotyczącą ilości spraw wpływających do Wydziału XIX Gospodarczego Odwoławczego oraz wskazano iż możliwe obciążenie sędziów ilością rozpraw, termin 8 listopada 2018 r. wyznaczony do rozpoznania sprawy zgodnie z kolejnością wpływu był najwcześniejszym możliwym terminem. Ponadto wskazano, że z uwagi na urlop okolicznościowy sędziego referenta i niemożliwość przejścia sprawy do referatu innego sędziego, rozprawa wyznaczona na ten dzień została odwołana, a akta sprawy przekazane sędziemu referentowi celem wyznaczenia nowego terminu rozprawy. Z uwagi na usprawiedliwioną nieobecność sędziego referenta, nowy termin rozprawy wyznaczony został na dzień 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Z akt sprawy V GC 728/15 Sądu Rejonowego w (...)wynika, że dotychczasowe postępowanie w tej sprawie miało następujący przebieg:

skarga dotyczy postępowania w sprawie o zapłatę, w której pozew wniosła A. C. przeciwko pozwanym A. S., K. S., J. J. i L. J., który wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 14 stycznia 2015r. i został zarejestrowany pod sygn. akt V GNc 72/15. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 23 kwietnia 2015 r. Sąd uwzględnił powództwo. Pozwani wnieśli w dniu 28 maja 2015 r. sprzeciw od nakazu zapłaty, który wpłynął do Sądu 1 czerwca 2015 r. Zarządzeniem z dnia 3 czerwca 2015 r. wpisano sprawę na nowo pod sygn. akt V GC 728/15 oraz polecono doręczenie sprzeciwu powódce, która pismem z dnia 6 lipca 2015 r. (z datą wpływu do Sądu 8 lipca 2015 r.) wniosła odpowiedź na sprzeciw pozwanych.

Zarządzeniem z dnia 16 stycznia 2016 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 17 maja 2016 r., polecono zawiadomić strony o terminie oraz wezwać powódkę do sprecyzowania powództwa z uwagi na zmianę przepisów w zakresie odsetek, a także zwrócić się o nadesłanie akt spraw do Sądu Rejonowego w (...), o co wnosili pozwani oraz o podjęciu innych czynności. Zarządzenie zostało wykonane w dniu 22 lutego 2016 r.

W dniu 10 marca 2016 r. wpłynęło do akt pismo pozwanych z dnia 7 marca 2016 r., które doręczono powódce, która pismem z dnia 7 kwietnia 2016 r. ustosunkowała się do jego treści zaś pozwani w odpowiedzi na to pismo powódki, wnieśli pismo z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Na rozprawie w dniu 17 maja 2016 r. Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania powódki i pozwanego, a następnie odroczył rozprawę na dzień 11 października 2016 r. oraz ponownie zwrócił się o nadesłanie akt do Sądu Rejonowego w (...).

Na rozprawie w dniu 11 października 2016 r. Sąd dopuścił dowody z przedłożonych dokumentów oraz dowód z zeznań świadka oraz odroczył rozprawę na kolejny termin w dniu 31 stycznia 2017 r.

W terminie kolejnej rozprawy przeprowadzono dowód z zeznań świadka, dopuszczono dowody z dokumentów i zamknięto rozprawę oraz Sąd ogłosił wyrok.

Pozwani złożyli wniosek o uzasadnienie wyroku, który to wniosek wpłynął do Sądu w dniu 2 lutego 2017 r. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi pozwanych w dniu 23 lutego 2017 r., a w dniu 8 marca 2017 r. pozwani wnieśli apelację. Zarządzeniem z dnia 15 marca 2017 r. Sąd wezwał pozwanych do usunięcia braków formalnych apelacji poprzez uiszczenie brakującej części opłaty w terminie 7 dni pod rygorem jej odrzucenia.

Wezwania w przedmiocie braków formalnych apelacji doręczono pozwany w dniu 21 marca 2017 r., a brakująca część apelacji została przez nich uiszczona w dniu 22 marca 2017 r.

Następną czynnością podjętą w sprawie było zarządzenie sędziego z dnia 11 maja 2017 r., którym dokonano sprawdzenia braków formalnych, nakazano doręczyć powódce odpis apelacji, po czym przedłożyć przygotowane akta celem przedstawienia Sądowi Okręgowemu.

Odpis apelacji pozwanych doręczono powódce, która w dniu 3 czerwca 2017 r. złożyła odpowiedź na apelację.

Akta z apelacją pozwanych przedstawiono Sądowi Okręgowemu w (...)w dniu 6 października 2017 r., gdzie sprawę zarejestrowano pod sygn. akt XIX Ga 1056/17. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału XIX Gospodarczo-Odwoławczego z dnia 10 października 2017 r., w którym wskazano że z uwagi na to, iż najbliższy termin rozprawy wyznaczony w kolejności wpływu przypada na druga połowę 2018 roku, wstrzymano termin wyznaczenia terminu rozprawy.

Kolejnym zarządzeniem z dnia 23 kwietnia 2018 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 8 listopada 2018 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron.

Zarządzeniem z dnia 7 listopada 2018 r. odwołano termin rozprawy z dnia 8 listopada 2018 r. z uwagi na nagłą okoliczność – urlop okolicznościowy sędziego referenta.

W dniu 5 grudnia 2018 r. przedstawiono akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach ze skargą pozwanej J. J. datowaną na dzień 19 listopada 2018 (data wpływu do Sądu – 27 listopada 2018 r.).

Po rozpoznaniu skargi J. J. przez Sąd Apelacyjny w Katowicach akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Okręgowego w(...) w dniu 5 lutego 2019 r.

Skarżący A. S., K. S. i L. J. wnieśli każdy w imieniu własnym skargę na przewlekłość postępowania, które nadane zostały w dniu 11 lutego 2019 r., a do Sądu Okręgowego wpłynęły w dniu 14 lutego 2019 r.

Zarządzeniem z dnia 25 lutego 2019 r. wydanym w sprawie XIX Ga 1056/17 wyznaczono termin rozprawy na dzień 9 kwietnia 2019 r., o którym to terminie polecono zawiadomić pełnomocnika powódki oraz każdego z pozwanych, a następnie przedstawić akta Przewodniczącemu Wydziału celem nadania biegu wniesionym skargom. Zarządzenie wykonano w dniu 26 lutego 2019 r.

Akta sprawy zostały przesłane do Sądu Apelacyjnego w Katowicach w dniu 27 lutego 2019 r., a następnie dwukrotnie były przesyłane Sądowi Okręgowemu.

Na rozprawie, która odbyła się przed Sądem Okręgowym w (...)w dniu 9 kwietnia 2019 r. zapadł wyrok. Odpowiednio w dniach 15 i 16 kwietnia 2019 r. wpłynęły wnioski o sporządzenie uzasadnienia wyroku, przy czym pierwszy z nich złożyli pozwani a drugi powódka. Po sporządzeniu uzasadnienia wyroku, w dniu 14 maja 2019 r. akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość postępowania zgodnie z ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2016.1259 j.t.), zwaną dalej w skrócie: ustawą, jest badanie podniesionego przez składającego skargę zarzutu, że doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu poprzez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie. Za przewlekłość postępowania uważa się, wszystkie te sytuacje, w których pomimo realnych możliwości sprawnego prowadzenia postępowania, postępowanie to (na skutek nieuprawnionych działań lub zaniechań sądu) „przewleka się” - a stan ten utrzymuje się przez pewien okres czasu (trwa).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 cyt. ustawy ocenić w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilóści, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Przewlekłość jest bowiem pojęciem mówiącym iż jakieś zdarzenia, czy stany są nadmiernie rozciągnięte w czasie, rozwleczone i przedłużają się. Jest to, co oczywiste pojęcie względne, a zatem zawsze musi być odnoszone do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki o jakim mowa w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r.

Należy także wskazać, że przewlekłość postępowania nie może być oceniana jedynie przez pryzmat upływu czasu. Badanie przewlekłości postępowania obejmuje ocenę terminowości i ocenę prawidłowości działań sądu przy uwzględnieniu obiektywnych przesłanek. Nie wystarczy więc samo wskazanie sztywnego okresu dla dokonania danej czynności.

Niezależnie od zarzutów podniesionych przez skarżących zauważyć należy, że w sprawie, ocenie pod kątem przewlekłości podlega przebieg całego postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie postępowania skarga została wniesiona (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 292, Palestra 2014 nr 10, 2.70 z glosą Z.Cichonia)

Analiza wyżej wskazanego przebiegu postępowania przy uwzględnieniu kryteriów objętych art. 2 ust. 2 cyt. ustawy wskazuje na to, że w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w (...) w sprawie o sygnaturze V GC 728/15 miały miejsce uchybienia prowadzące do naruszenia prawa skarżących do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy i trwało ono dłużej niż to konieczne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, o ile nie sposób przypisać Sądowi Rejonowemu uchybienia do daty wpływu w dniu 8 lipca 2015 r. odpowiedzi powódki na sprzeciw pozwanych albowiem czynności podejmowane były trafnie i terminowo, to po wskazanym terminie czynności podejmowane były w sposób sprzeczny z regułami prawidłowego postępowania. Podkreślić bowiem należy, że w okresie od 8 lipca 2015 r. do 16 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy nie podejmował żadnych czynności mimo iż nie istniały żadne obiektywne przeszkody uniemożliwiające podjęcie Sądowi czynności w terminie szybszym, aniżeli po upływie ponad sześciu miesięcy od daty wpłynięcia ostatniego pisma procesowego od strony. Brak jest też podstaw dla usprawiedliwienia wyznaczenia terminu rozprawy na dzień 17 maja 2016 r., a więc po upływie kolejnych pięciu miesięcy od daty wydania zarządzenia w tym przedmiocie oraz wyznaczenia kolejnego terminu rozprawy na dzień 11 października, a zatem po upływie kolejnych prawie pięciu miesięcy od wydania zarządzenia w tym zakresie.

Jako bezczynność Sądu kwalifikować należało okres od maja do października 2017 r., gdy apelacja pozwanych, po uzupełnieniu braków formalnych i wpływu zwrotnego potwierdzenia jej odbioru przez powódkę, mimo braku przyczyn uniemożliwiających jej przesłanie do Sądu Okręgowego w (...), przez okres czterech miesięcy oczekiwała na przesłanie jej sądowi odwoławczemu.

W zakresie dotyczącym postępowania apelacyjnego przed Sądem Okręgowym w (...) skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wskazać należy, że termin pierwszej rozprawy apelacyjnej nie był wynikiem beczynności tego Sądu, lecz istniejącej zaległości wynikającej z ilości wpływających spraw oraz trudności kadrowych. Także odwołanie terminu rozprawy apelacyjnej z dnia 8 listopada 2018 r. było wywołane okolicznością niezależną od Sądu.

Mając na względzie, iż strona ma prawo oczekiwać iż jej sprawa zostanie rozstrzygnięta w rozsądnym terminie, nie można oceny w zakresie jej prawa odnosić do realiów postępowania sądowego oderwanego od warunków rzeczywistych panujących w warunkach orzekania i funkcjonowania systemu orzeczniczego. Jak przyjmuje się w orzecznictwie, okoliczności te co do zasady nie mogą być przyczyną przewlekłości jednakże przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w przypadku beczynności Sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej dwanaście miesięcy (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 lutego 2018 r., III SPP 3/2018). Takie przyczyny w realiach postępowania przed Sądem Okręgowym nie wystąpiły.

Wskazać bowiem należy, że wyznaczenie terminu kolejnej rozprawy apelacyjnej determinowane było także przesłaniem akt sprawy do Sądu Apelacyjnego na skutek wniesienia skargi najpierw przez J. J., a następnie przez L. J., A. S. i K. S.. W konsekwencji, wyznaczenie terminu kolejnej rozprawy apelacyjnej, co nastąpiło w dniu 25 lutego 2019 r., a więc niezwłocznie po rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny w Katowicach skargi J. J. i zwrocie akt do Sądu Okręgowego było czynnością podjętą bez zwłoki. Termin kolejnej rozprawy apelacyjnej wyznaczonej na dzień 9 kwietnia 2019 r. był terminem nieodległym, na którym zapadł wyrok kończący postępowanie w sprawie.

Z powyższych przyczyn brak jest podstaw dla uwzględnienia skarg w zakresie dotyczącym postępowania apelacyjnego.

Ponieważ wniesione skargi okazały się uzasadnione przeto należało przyznać skarżącym od Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowemu w (...) na podstawie art.12 ust.4 cyt. ustawy kwoty po 2.000 złotych i na podstawie art.17 ust.3 tejże ustawy zwrócić skarżącym wniesione przez nich opłaty od skarg – po 200 złotych na rzecz każdego z nich.

Rozpoznając wysokość odpowiedniej sumy pieniężnej przysługującej każdemu ze skarżących należało mieć na uwadze zarówno samą dolegliwość spowodowaną dla strony opieszałością postępowania jak i to, że opieszałość została spowodowana jedynie przez działanie sądu rozpoznającego sprawę co do istoty. Należy przy tym podkreślić, że odpowiednia suma pieniężna w rozumieniu art.12 cyt. ustawy nie pełni funkcji odszkodowawczej lecz stanowić ma jedynie formę rekompensaty, zadośćuczynienia obejmującego wyłącznie straty moralne i ujemne dolegliwości związane z przeciągającym się postępowaniem sądowym bądź egzekucyjnym. Wynik sprawy pozostaje bez wpływu na wysokość należnego świadczenia kompensacyjnego z tytułu przewlekłości postępowania w sprawie.

Dalej idące żądanie wniesionych skarg, a więc przewyższające kwotę 2.000 zł na rzecz każdego ze skarżących, jako niezasadne skutkowało oddaleniem skarg w pozostałym zakresie.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art.12 ust.2 cytowanej ustawy uwzględnił skargi i stwierdził przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym w (...), na podstawie art.12 ust.4 cytowanej ustawy przyznał skarżącym kwoty po 2.000 zł na rzecz każdego z nich, na podstawie art.12 ust.1 wskazanej ustawy oddalił skargi w pozostałym zakresie, natomiast na podstawie art.17 ust.3 cytowanej ustawy zwrócił skarżącym opłaty wniesione od skarg w wysokości po 200 złotych na rzecz każdego ze skarżących.

SSA Wiesława Namirska SSA Lucjan Modrzyk SSA Grzegorz Stojek